

درآمد دست نیافتنی

کارشناسان میزان تحقق بودجه سال ۱۴۰۵ را ارزیابی کردند

عکس iStock

سه رکن اصلی را دنبال می‌کند. نخست، کمک به بهبود رشد اقتصادی از طریق جهت‌دهی منابع و مصارف به سمت فعالیت‌های مولد و پیش‌ران. دومین مورد، ایفای نقش در برقراری ثبات در اقتصاد با مدیریت نوسانات، کنترل عدم تعادل‌ها و پرهیز از تشدید بی‌ثباتی‌های مالی و پولی. سوم نیز وظیفه بهبود توزیع درآمد مطرح شده است؛ هدفی که از طریق سیاست‌های حمایتی، یارانه‌ای و نحوه تخصیص منابع عمومی اجرایی خواهد شد.

در کنار این اهداف اقتصادی، کارکردهای عملیاتی و اجرایی بودجه نیز مطرح شده است که براین اساس، بودجه باید بتواند انضباط مالی را در دخل و خرج دولت برقرار کند و از گسترش هزینه‌های غیرضرور و تعهدات خارج از توان مالی کشور جلوگیری کند. همچنین تأکید شده که منابع عمومی باید به اولویت‌های کشور اختصاص یابد؛ به‌گونه‌ای که میان اهداف اعلامی و محل مصرف اعتبارات، هم‌راستایی وجود داشته باشد. فراهم کردن زمینه استفاده کارا و اثرپخش از منابع تخصیص‌یافته نیز از دیگر الزامات مطرح‌شده است؛ موضوعی که ناظر بر افزایش بهره‌وری هزینه‌کرد بودجه و کاهش اتلاف منابع است.

به گفته کارشناسان آنچه در بخشنامه بودجه ۱۴۰۵ مورد تأکید قرار گرفته، ترکیب اهداف اقتصادی، الزامات اجرایی و تغییرات شکلی در ارائه لایحه است.

▼ مهار هزینه‌ها در بودجه سال آتی

بررسی ارقام منابع بودجه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که به لحاظ اسمی بودجه نسبت قانون سال گذشته ۲۸ درصد

برنامه نیز در این خصوص گفته بود: «بر اساس قانون جدید، لایحه بودجه ۱۴۰۵ با حذف ۴ صفر به مجلس تقدیم می‌شود.» بر همین اساس، لایحه بودجه با اعمال کامل واحد پولی جدید تنظیم شده و همچنین تمام ردیف‌های درآمدی، هزینه‌ای، اعتبارات دستگاه‌ها و جدول‌های کلان بودجه با قالب‌بندی جدید عددی به مجلس ارائه خواهد شد. مسئله مهم اینجاست که حذف صفر در زمان اجرایی شدن هزینه‌های خاصی شامل آموزش و... در پی خواهد داشت. به عقیده برخی از کارشناسان هزینه آموزش واحد پول جدید، هزینه‌ی بالایی در پی خواهد داشت، اما دولت به این موضوع در بودجه اشاره نکرده است.

همچنین سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر امور اقتصادی و دارایی چندی پیش گفته بود: «بودجه با حداقل کسری بسته شده و به‌شدت با تأکیدات رئیس‌جمهور که باید دستگاه‌های بودجه‌گیر و هزینه‌های زائد کاهش یابد، هم‌راستاست؛ بسیاری از ساختارها یا جمع می‌شوند یا ادغام که در نتیجه هزینه دولت کاهش می‌یابد؛ در حال حاضر بودجه‌ای که تنظیم شده کسری آن نزدیک به صفر است و فشاری به بانک مرکزی تحمیل نمی‌شود که قدم بزرگی در راستای برنامه کنترل تورم برای سال آینده است.» به‌طور کلی در بخشنامه تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، دولت چارچوبی کلی برای اهداف اقتصادی و کارکردی بودجه ترسیم کرده که برای اثرگذاری مستقیم بر متغیرهای کلان اقتصادی تلقی می‌شود.

بر اساس این بخشنامه، بودجه دولت از منظر اقتصادی

رقیه نادابی

خبرنگار گروه اقتصاد

بالاخره لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ توسط رئیس‌جمهور تقدیم مجلس شد. این لایحه در شرایطی ارائه شده است که دولت تأکید دارد ساختار بودجه‌ریزی را به سمت شفافیت بیشتر، انضباط مالی و واقعی‌بینی در برآورد منابع و مصارف سوق داده است. لایحه بودجه ۱۴۰۵ پس از تأیید کلیات در هفته آینده از این پس در کمیسیون‌های تخصصی مجلس بررسی خواهد شد و نمایندگان مجلس طی هفته‌های آینده، جزئیات منابع درآمدی، مصارف هزینه‌ای و اولویت‌های اقتصادی دولت را مورد ارزیابی قرار می‌دهند.

نکته قابل توجه اینجاست که لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ را می‌توان بودجه‌ای دانست که بر رویکرد سیاست انقباضی استوار شده است. همچنین بودجه به صورت تک‌مرحله‌ای به مجلس ارائه شد. لایحه بودجه در سال‌های ۱۴۰۲، ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ به صورت دومرحله‌ای یعنی شامل دو بخش احکام و جداول به مجلس ارسال و بررسی شده بود، اما امسال با تصویب نمایندگان مجلس بودجه به صورت تک‌مرحله‌ای و احکام و جداول به صورت یکجا به مجلس ارائه شد.

بودجه امسال با حذف چهار صفر از پول ملی به مجلس ارائه شد. حمید پورمحمدی، رئیس سازمان

بررسی رویکرد دولت در تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که دولت یک بودجه انقباضی تدوین کرده است. همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد که این بودجه ماهیت دفاعی نیز دارد؛ چراکه بودجه‌ای آسیب‌پذیری در برابر تشدید تحریم‌ها و ریسک افت درآمدهای نفتی و ارزی

تحقق درآمدهای نفتی در گرو اصلاحات

نکته دیگر آن است که در حال حاضر حدود ۵۰۰ هزار بشکه از نفت کشور به‌جای صادرات، به پالایشگاه‌ها تحویل داده می‌شود تا در مدت‌زمان کوتاه و با حداکثر ظرفیت، بنزین تولید و به کشور بازگردانده شود. در صورتی که این رویه متوقف شود، همین میزان نفت نیز قابلیت صادرات و تبدیل مستقیم به درآمد ارزی را خواهد داشت.

از سوی دیگر، موضوع تخفیف‌های فروش نفت نیز به یکی از چالش‌های جدی تبدیل شده است. در گذشته، میزان تخفیف‌ها در محدوده یک تا یک‌ونیم دلار قرار داشت، اما پس از تغییر تیم تصمیم‌گیر و تلاش برای ایجاد سازوکار جدیدی که عملاً موفق هم نبود، این تخفیف‌ها به حدود ۱۰ دلار افزایش یافت. افزون بر این، طبق آمار مربوط به حدود ۴۰ روز پیش، نزدیک به ۵۰ میلیون بشکه نفت نیز به‌صورت معلق روی دریا انباشته شده که خود نشانه‌ای از ناکارآمدی در مدیریت فروش و لجستیک صادرات است.

در مجموع، این موارد مجموعه‌ای از مشکلات قابل حل هستند. در صورت اصلاح این رویه‌ها، تحقق درآمد ۲۶۳ هزار میلیارد تومانی

طبق برآوردها، امسال حدود هشت میلیارد دلار از محل صادرات نفت صرف تبدیل به تتر و واردات بنزین شده است. این در حالی است که بنزین وارداتی با ارزشی معادل هشت میلیارد دلار، در داخل کشور به همان قیمت واقعی به فروش نرسیده و عملاً با رقیمی در حدود ۳۰۰ میلیون دلار، یا به‌عبارت‌دیگر با قیمتی نزدیک به دو سنت به‌ازای هر لیتر، عرضه شده است. این مسئله یک مشکل کاملاً داخلی است و ارتباطی به تحریم یا فروش نفت ندارد.

براین اساس، در صورتی که کشور از بار یارانه‌های سنگین بنزین دو سنتی و گازوئیل تقریباً رایگان خارج شود، دستیابی به درآمدی در حدود ۳۰ میلیارد دلار کاملاً امکان‌پذیر است. این هدف دست‌نیافتنی نیست و با اصلاحات مشخص می‌تواند محقق شود.

برخلاف برخی برداشت‌ها، در شرایط فعلی مسئله اصلی کشور «فروش نفتن نفت به دلیل تحریم» نیست. در حال حاضر هر میزان نفتی که ایران در اختیار داشته باشد، خریدار برای آن وجود دارد و ما با معضل عدم امکان فروش نفت مواجه نیستیم. آنچه در سال جاری به‌عنوان مشکل اصلی بروز کرده، به نحوه مدیریت منابع حاصل از صادرات نفت بازمی‌گردد.

عطا بهرامی

کارشناس اقتصادی

شاخص کل بورس ۴ میلیونی شد

در معاملات روز چهارشنبه ۳ دی ماه سال جاری، رکورد معاملات شکست و شاخص کل بورس تهران وارد محدوده ۴ میلیونی شد. در نخستین روز معاملاتی پس از ارائه لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ به مجلس، تالار شیشه‌ای توانست روند تاریخی را پشت سر بگذارد.

شاخص کل بورس با جهشی خبره‌کننده، رشد ۹۲ هزار و ۷۸۲ واحدی معادل ۲/۳۶ درصد، در سطح ۴ میلیون و ۲۸ هزار و ۵۶۰ واحد قرار گرفت. شاخص هم‌وزن نیز با افزایش ۲/۳۲ درصدی تا عدد یک میلیون و ۱۲۶ هزار و ۲۶۴ واحد پیش رفت. طی روزهای اخیر خصوصاً روز چهارشنبه شاهد صعود یکپارچه و هماهنگ میان صنایع بزرگ و کوچک بازار بودیم و رشد شاخص هم‌وزن و شاخص کل نشان‌دهنده این موضوع است.

تحلیل رفتار روز چهارشنبه معامله‌گران حاکی از آن است که داده‌های اولیه بودجه ۱۴۰۵ برخلاف سال‌های گذشته اثر شوک‌آور بر بازار نگذاشته است. سهام‌داران، بودجه را در مجموع حاوی پیام‌های مثبت اقتصادی تلقی کرده‌اند و همین نگاه خوش‌بینانه، به رشد پر قدرت قیمت‌ها دامن زد. البته به عقیده برخی از کارشناسان بودجه سال آتی در بلندمدت روی بازار سرمایه روند منفی دارد و در کوتاه‌مدت می‌تواند روندی مثبت به بازار سهام تزریق کند. طبق لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، حجم انتشار اوراق بدهی دولتی در سال آینده با افزایش حدود ۲۵ درصدی از ۷۵۰ به ۹۴۰ هزار میلیارد تومان (۹۴ میلیارد تومان با حذف ۴ صفر) رسید؛ رشدی که در مقایسه با روندهای پیشین و نیازهای تأمین مالی دولت به‌عنوان افزایشی به‌نسبت محدود ارزیابی می‌شود.

هومن عمیدی، کارشناس بازار سرمایه، در خصوص مفاد بودجه ۱۴۰۴ نوشت: «این بودجه اگر چه رشد اندکی دارد، اما برای بازار سرمایه فرصت‌ها و شرایط مساعدی را فراهم کرده است. به گفته اوسپاست‌های انقباضی دولت، افزایش مالیات ارزش افزوده و تغییر اوراق دولتی بیش‌تر اثر مستقیم بر اقتصاد عمومی و قدرت خرید مردم خواهد داشت و بورس با توجه به ساختار درآمدی و نرخ ارز بودجه، از فرصت‌های جدیدی بهره‌مند خواهد شد.»

آمارهای پایانی معاملات نشان می‌دهد جریان پول حقیقی در بازار سهام جهشی چشمگیر را تجربه کرده است. ورود بیش از سه هزار و ۶۵ میلیارد تومان پول تازه به سهام، حق تقدم و صندوق‌های سهامی، یکی از رکوردهای تاریخی بورس تلقی می‌شود. در مقابل، خروج هزار و ۱۲۲ میلیارد تومان از صندوق‌های با درآمد ثابت، نشانه اشکاری از تغییر جهت نقدینگی از بازار بدهی به سمت دارایی‌های مولد و ریسکی است.

ارزش کل معاملات خرد سهام به ۱۷ هزار و ۸۹۶ میلیارد تومان بالغ شد و حجم دادوستدها از ۴۵/۸ میلیارد برگه سهم گذشت؛ ارقامی که از بالا بودن نقدشوندگی بازار خبر می‌دهد. میانگین سرانه خرید حقیقی‌ها در پایان روز ۶۶/۶ میلیون تومان بود؛ در حالی که سرانه فروش در نسبت قدرت خریدار به فروشنده حقیقی با عدد ۱/۲۲ به سود خریداران بسته شد و مهر تأییدی بود بر برتری سمت تقاضا.

براساس روند معاملات، ۷۹۹ نماد در محدوده مثبت ایستادند و تنها ۳۵ نماد با کاهش قیمت مواجه شدند. به این ترتیب بیش از ۹۵ درصد نمادها سبزپوش به کار پایان دادند. در بخش سفارش‌ها نیز صف‌های خرید بر فروش برتری قاطع داشتند؛ ۵۲۰ صف خرید در مقابل تنها ۱۶ صف فروش. ارزش سفارش‌های خرید در سامانه به حدود ۷ هزار و ۷۳۲ میلیارد تومان رسید، در حالی که کل فروشنده‌ها تنها ۴۴۲ میلیارد تومان سفارش عرضه ثبت کردند. این اختلاف معنادار در تراز عرضه و تقاضا، از عطش مداوم نقدینگی برای ورود به بازار حکایت دارد.

بررسی معاملات نشان می‌دهد که تقاضا در بازار روند روبه بالا دارد و استمرار این روند در هفته‌های آتی نیز احتمالاً ادامه‌دار خواهد بود. از سوی دیگر نکته اساسی اینجاست که شاخص کل بورس تهران در ساعات ابتدایی معاملات به محدوده ۴ میلیونی وارد و با وجود اینکه در آخرین روز معاملاتی هفته قرار داشتیم توانست در این محدوده باقی بماند. تحلیلگران پیش‌بینی می‌کنند که طی روزهای اخیر شاخص روند روبه بالا داشته و به همین زودی‌ها از محدوده چهار میلیونی خارج شود. از سوی دیگر نکته اساسی اینجاست که اگر ورود نقدینگی به بازار سهام و ریسک‌سازی خاصی در بازار وجود نداشته باشد شاخص همچنان صعودی باقی می‌ماند، البته ممکن است در برخی از روزها استراحت نیز داشته باشد.